

Nr 47

Utlåtande i anledning av väckta motioner om statsunderstödet till den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen m. m.

Andra lagutskottet har till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 469 i första kammaren av herr *Sveningsson m. fl.* samt nr 578 i andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

1) Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 29 § 1 mom. förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor

Härigenom förordnas, att 29 § 1 mom. förordningen den 14 december 1956 om erkända arbetslöshetskassor skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

29 §.

1 m o m. Daghjälp må ———— tjugo kronor.

Barntillägg utgör två kronor om dagen för varje barn.

Barntillägg utgör en krona 50 öre om dagen för varje barn.

Maketillägg utgår ———— samma belopp.

—————
Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

2) Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 14 december 1956 (nr 630)
om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, med dels ett grundbelopp av tre kronor 25 öre vid en daghjälp av sex kronor, dels ock ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona, varmed daghjälpen överstiger sex kronor; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än sex kronor för varje ersättningsdag.

För dag, då halv ersättning utgives enligt 29 § 2 mom. förordningen om erkända arbetslöshetskassor, skall grundstatsbidrag utgå med hälften av belopp, som i första stycket sägs.

Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, med dels ett grundbelopp av två kronor 25 öre vid en daghjälp av fem kronor 50 öre, dels ock ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona, varmed daghjälpen överstiger fem kronor 50 öre; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än fem kronor för varje ersättningsdag.

Har daghjälpen fastställts till lägre belopp än fem kronor 50 öre, skall grundstatsbidraget utgå med fyrtio procent av det fastställda beloppet.

För dag, då halv ersättning utgives enligt 29 § 2 mom. förordningen om erkända arbetslöshetskassor, skall grundstatsbidrag utgå med hälften av belopp, som i första och andra styckena sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

Beträffande de skäl motionärerna åberopat till stöd för sin hemställan får utskottet hänvisa till det följande.

Gällande bestämmelser m. m.

Den frivilliga statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen handhaves av arbetslöshetskassor, organiserade av de försäkrade själva och erkända av arbetsmarknadsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för försäkringen. Kassorna är i föreningsrättsligt hänseende understödsföreningar och lyder under *lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar*. Deras verksamhet regleras dessutom genom särskilda författningar främst *förordningen den 14 december 1956 om erkända arbetslöshetskassor* samt *förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor*.

I arbetslöshetskassoförordningen stadgas, att erkänd arbetslöshetskassa skall utgiva *ersättning* dels i form av ett för dag beräknat belopp, benämnt daghjälp, dels i form av familjetillägg till daghjälpen (18 §). Arbetslöshetskassan bestämmer själv daghjälpens storlek. Daghjälpen må dock inte fastställas till högre belopp än 20 kronor (29 § 1 mom.). Familjetillägg utgöres av barn tillägg, som utgår med 2 kronor per dag för varje barn under 16 år, samt, i den mån kassa så beslutat, maketillägg och husföreståndarinnetillägg, som utgår med samma belopp (29 § 1 mom.). Ersättningen maximeras i förhållande till den försäkrades normala arbetsförtjänst genom särskilda överförsäkringsregler (30 §). Överförsäkringsgränserna är fastställda i en särskild tabell (överförsäkringstabell) och beräknas i princip så, att arbetsförtjänsten för dag minskas med dels vanligen förekommande avdrag för preliminär skatt, dels ett marginalbelopp därutöver utgörande omkring 1/8 av nettoarbetsförtjänsten.

Medlem i erkänd arbetslöshetskassa må enligt 31 § icke uppbära ersättning från kassan för mer än 156 dagar under varje försäkringsår (tiden den 1/9 ett år—den 31/8 påföljande år). Arbetsmarknadsstyrelsen kan dock för viss kassa eller viss klass i en kassa medge, att daghjälp får utgå för högst 210 dagar under försäkringsåret. Den tid, för vilken ersättning längst kan utgå under ett försäkringsår, får inte understiga 120 dagar utom beträffande medlemmar, som före försäkringsårets ingång fyllt 67 år.

För kassor med medlemmar inom säsongbetonade yrken eller eljest då särskilda omständigheter föreligger kan inskränkningar göras i rätten till ersättning (34 §). F. n. har 19 kassor speciella s. k. säsongbegränsningsregler intagna i sina stadgar. Reglerna är något olika utformade i skilda typer av kassor. Enligt de regler som tillämpas i bl. a. byggnadsarbetarnas, murarnas och målarnas kassor, fastställles varje år relationen (i procent) mellan antalet under de två senast förflutna begränsningstiderna erlagda avgifter (dessa kassors begränsningstid avser 1 december—31 mars = 4

månader) och det med hänsyn till medlemsantalet högsta tänkbara antalet avgifter under samma tid. Det för kassan eller klassen för den stundande begränsningstiden gällande högsta antalet ersättningsdagar fastställes enligt en särskild skala. Enligt denna vidtages ingen särskild säsongbegränsning då antalet erlagda avgifter uppgår till 80 procent eller mera av högsta möjliga antal. Vid fallande avgiftsbetalning skärpes successivt begränsningen och när antalet erlagda avgifter understiger 55 procent av högsta möjliga antal, erhåller ifrågavarande kassamedlemmar ersättning för högst 18 dagar under begränsningstiden.

Vidare kan arbetslöshetskassas styrelse — under i stadgarna angivna förutsättningar beträffande arbetslöshetens omfattning bland medlemmarna eller kassans ekonomiska ställning — besluta, att daghjälpens belopp skall nedsättas eller att den längsta tiden för erhållande av daghjälp skall minskas. Sådant beslut, som för att bli gällande skall godkännas av tillsynsmyndigheten (arbetsmarknadsstyrelsen), skall gälla oavsett om medlem vid beslutets meddelande är berättigad att uppbära daghjälp eller ej (35 §).

Arbetslöshetsförsäkringen *finansieras* i huvudsak genom avgifter av de försäkrade samt genom statsbidrag.

Enligt förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor utgår till kostnaderna för utbetalade försäkringsersättningar statsbidrag i form av grundstatsbidrag, daghjälpbidrag och familjetilläggsbidrag samt till administrationskostnaderna ett särskilt förvaltningsbidrag.

Grundstatsbidraget utgår för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, dels med ett grundbelopp av 3:25 kronor vid en daghjälp av 6 kronor, dels med ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona varmed daghjälpen överstiger 6 kronor. Det sammanlagda grundstatsbidraget kan uppgå till högst 6 kronor för varje ersättningsdag, vilket belopp nås vid en daghjälp av 17 kronor.

Grundstatsbidraget utgår således med de i följande tabell angivna be-

Daghjälp (inkl. grundstatsbidrag) kronor	Grundstatsbidrag kronor	Grundstatsbidraget i % av daghjälpen	
		Lägsta klassgränsen	Högsta klassgränsen
6,00— 6,99	3,25	54,2	46,5
7,00— 7,99	3,50	50,0	43,8
8,00— 8,99	3,75	46,9	41,7
9,00— 9,99	4,00	44,4	40,0
10,00—10,99	4,25	42,5	38,7
11,00—11,99	4,50	40,9	37,5
12,00—12,99	4,75	39,6	36,6
13,00—13,99	5,00	38,5	35,7
14,00—14,99	5,25	37,5	35,0
15,00—15,99	5,50	36,7	34,4
16,00—16,99	5,75	35,9	33,8
17,00—20,00	6,00	35,3	30,0

loppen vid olika storlek på daghjälp. Däri uppgives även grundstatsbidragets procentuella andel av daghjälsbeloppet (inkl. grundstatsbidraget).

Daghjälsbidraget utgår för försäkringsår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för daghjälp, efter avdrag dock från nämnda kostnader av belopp, som svarar mot grundstatsbidraget. Procenttalet bestämmes i förhållande till antalet ersättningsdagar per medlem och försäkringsår. Daghjälsbidrag utgår först då antalet ersättningsdagar per årsmedlem överstiger tre. Daghjälsbidragsprocenten stiger från 3,0 vid 3,25 ersättningsdagar till 75,0 vid 26 ersättningsdagar per årsmedlem eller däröver (3 §) enligt följande tabell.

Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälsbidragets storlek i procent av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem	Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälsbidragets storlek i procent av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem
0—3	0,0	11	56,8
3,25	3,0	12	60,0
3,50	6,0	13	62,7
3,75	8,9	14	65,0
4	11,9	15	67,0
4,25	14,4	16	68,7
4,50	16,9	17	70,1
4,75	19,4	18	71,3
5	21,9	19	72,2
5,25	24,0	20	73,0
5,50	26,1	21	73,7
6	30,3	22	74,2
7	37,5	23	74,6
8	43,5	24	74,8
9	48,7	25	74,9
10	53,1	26 och däröver	75,0

Familjetilläggsbidrag utgår för försäkringsår med belopp motsvarande 75 procent av kassans sammanlagda utgifter för familjetillägg under året (6 §).

Erkänd arbetslöshetskassa skall såsom *fond* avsätta tillgångar enligt vissa i 41 § arbetslöshetskasseförordningen upptagna regler. Överskott å verksamheten skall tillföras fonden. Denna får endast tagas i anspråk i den mån kassans inkomster inte förslår till täckande av kassans löpande utgifter.

Bestämmelserna om barntilläggets och grundstatsbidragets belopp fick sin nuvarande utformning genom beslut av statsmakterna hösten 1959. Därvid ökades barntillägget med 50 öre från 1: 50 kronor till 2 kronor samt höjdes grundstatsbidraget över lag med en krona. Förbättringen av ersättningarna

var åtminstone huvudsakligen avsedd att utgöra en kompensation till de arbetslösa för den höjning av levnadskostnaderna som den samtidigt beslutade allmänna varuskatten väntades medföra. Kostnadsökningen för statsverket uppskattades till 9,8 miljoner kronor för helt budgetår.

Motionerna

I motionerna understrykes att ersättningarna inom den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen förbättrades i samband med införandet av den allmänna varuskatten. Motionärerna fortsätter:

I särskild motion från vårt håll har föreslagits att den allmänna varuskatten skall avskaffas fr. o. m. den 1 januari 1961. Då de höjda ersättningarna motiverats med införandet av den allmänna varuskatten finns det inte längre något skäl att bibehålla dessa sedan varuskatten tagits bort.

Kostnadsökningen för statsverket i anledning av de nya ersättningsreglerna beräknas för nästa budgetår uppgå till 7 000 000 kronor. Då statsbidraget utbetalas för försäkringsår i efterskott innebär vårt förslag inte någon besparing under nästa budgetår.

Utskottet

I samband med införandet av den allmänna varuskatten beslöt 1959 års riksdag vissa ändringar i förordningen om erkända arbetslöshetskassor och förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor. Ändringarna innebar viss förbättring av ersättningarna inom arbetslöshetsförsäkringen och var åtminstone huvudsakligen avsedda att kompensera de arbetslösa för den höjning av levnadskostnaderna som den allmänna varuskatten väntades medföra.

I olika motioner till årets riksdag har yrkats, att riksdagen måtte besluta om den allmänna varuskattens upphörande från och med den 1 januari 1961. I anslutning härtill har i förevarande motioner hemställts, att förordningarna om erkända arbetslöshetskassor och om statsbidrag till sådana kassor måtte återfå den lydelse de hade innan den allmänna varuskatten infördes.

Utskottet har inhämtat, att bevillningsutskottet beslutat avstyrka bifall till motionerna angående upphävande av förordningen om allmän varuskatt. Vid sådant förhållande anser sig utskottet sakna anledning att biträda föreliggande motionsyrkanden. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motioner, I: 469 och II: 578, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 maj 1960

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vi detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson*, Sunne, fru Carlqvist, fru Svenson, herrar Edström och Ringaby;

från a n d r a kammaren: herr Odhe, fru Ekendahl*, fröken Höjer, herrar Johansson i Södertälje, Wahrendorff*, fru Eriksson i Ängelholm, herrar Hamilton* och Anderson i Sundsvall.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Ringaby* och *Hamilton*, vilka ansett, att utskottet bort anföra följande:

I samband — — — (lika med utskottet) — — — varuskatten infördes.

Utskottet har inhämtat, att bevillningsutskottet beslutat avstyrka bifall till motionerna angående upphävande av förordningen om allmän varuskatt. Mot bevillningsutskottets beslut i detta avseende har emellertid reservation avgivits. Reservanterna har för sin del velat tillstyrka bifall till motionsyrkandena om upphävande av förordningen om allmän varuskatt. Utskottet delar för sin del reservanternas uppfattning och anser i konsekvens därmed, att föreliggande motionsyrkanden bör bifallas. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen med bifall till förevarande motioner, I: 469 och II: 578, för sin del måtte antaga de genom motionerna framlagda förslagen till dels förordning angående ändrad lydelse av 29 § 1 mom. förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor, dels ock förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 14 december 1956 (nr 630) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.